N^RO 94.

KURYER LITE

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nay
CESARZA Imperatora Całey Ross

Z WILNA 25. SIERPNIA ROKU 1797. W PIĄTEK.

UKAZ JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI SAMOWŁADNĄCEGO CAŁĄ ROSSYĄ Z RZĄDZĄCEGO SENATU.

JW. Gubernatorowi Litewſkiemu Taynemu Konsyliarzowi i Orderow Kawalerowi Bułhakowi.

Wedle Imiennego JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Naywyżſzego Ukazu, w dniu 19. Mieſiąca Lipca roku idącego, z własnoręcznym JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI podpisem danego Senatowi, w którym wyrażono: „Dla ukrócenia wſzyſtkiego złego, na którym cierpi pożytek ſłużby i „Publiczny, z przyczyny rozpoczynania procederow na ſamym ſzczegulnie „pieniactwie ugruntowanych, czego wieloliczne przykłady oſobliwie w Gu„bernii Litewſkiey widzieć ſię daią: Rozkazuiemy żałoby Obywateli tey Gu„bernii, nayduione próżnemi, bez decyzyi Władz wyżſzych, odsyłać do Na„czelnictwa Guberniowego, końcem poſtąpienia podług praw rzeczonego Kra„iu; i wſzyſtkich tych którzy wnosić będą nieſprawiedliwe prożby, po oſtro„ſowaniu dotkliwym, pieniężnym ukaraniem, na pożytek Magiſtratury po„wſzechnego opatrzenia, publikować przez Litewſkie Gażety.„ Rządzacy Senat, Rozkazali dla powinnego według tego Naywyżſzago JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Ukazu wykonania, poſłać Ukazy Generał Felt-Marſzałkowi zarządzaiącemu Gubernią Litewſką i Orderow Kawalerowi Xiążęciu Mikołaiowi Wasilewiczowi Repninowi Wam Litewſkiemu Gubernatorowi Taynemu Konsyliarzowi i Orderow Kawalerowi, oraz tamecznemu Guberniſkiemu Rządowi, i takimże Ukazem uwiadomić wſzyſtkie Guberniſkie Rządy i dalſze Magiſtratury. Julii 29. dnia 1797. Roku.

Ober Sekretarz Jan Repiew, Sekretarz Sergiuſz Ihnatiew, Guberſki Sekretarz Stefan Sołodczenkow.

z Wiednia 4. Sierpnia.

Biegały niedawno pogłoſki rokuiące woynę; ſtraſzliwe do niey przygotowania w całey Monarchii nie iednego przekonywały, iż Gabinet więcey niż wątpił o ſzczęśliwym ſkutku negocyacyi rozpoczętych. Wſzyſtko ſię teraz zmieniło. Przybył do naſzey ſtolicy nieſpodzianie *Freret* Generała *Clarke* Sekretarz, z *Udine*; Baron *Thugut* odebrane od niego depeſze zawiozł do *Cesarza Jmci* mieſzkaiącego w *Enzendorf*. Monarcha przeczytawſzy wielkie oświadczył ukontentowanie. Wczora *Freret* powrócił do *Udine*; *Margrabia de Gallo* za nim pośpieszy. Garnizonowi naſzemu zoſtać na mieyscu kazano; Korpus Inżenierow do armii *Włoſkiey* niedawno przeznaczony, iuż teraz z *Wiednia* nie wynidzie.

W Departamencie Skarbowym doſtrzeżono wielki nieporządek, Jeden z Konsiliarzow areſztowany ieſt; uciekł drugi, wielu Officyaliſtow odmieniono. Na ukaranie winnych wyznaczona Kommiſſya. Czytaliśmy niedawno w pismach publicznych, iż w *Neapolu* spisek odkryto. Należący do niego między innemi *Xżę Pignatelli* ucieczką ſię ratował, i teraz ſłuży za proſtego żołnierza w *Lombardzkim* legionie. Był on r. 1791. iednym z 25. młodych Officyerow, których *Król Jmć Dwóch Sicilii* wyſłał do *Wiednia*, dla nauczenia ſię taktyki *Auſtryackiey*.

Z Semlina donoſzą, iż zaięcie woyſkiem *Cesarſkim Weneckiey Dalmacyi* uczyniło wielkie wrażenie na umyſłach mieſzkańcow *Bośnii*, *Turkow* i Chrześcian. Drudzy mianowicie brzydząc, ſię *Biſsurmanſkim* despotizmem, za-

…ać dawne życzenia …ząd sprawiedliwszy i …dług naypóźnieyszych …o skutku przyprowa… …ony przyłączenia się …i. *Turcy* lękaią się …sza *Trawnicki* ma się …y iego lekce są ważo… …a 1500 *Francuzow* ode… …ny, ćwiczenia nowo wpro… w… nich do woyska *Tureckiego* całe są …ucone; Posłowi Rptey do usług tyle poz…ono ludzi zatrzymać, ile mu potrzeba koniecznie. Skutki to są rozruchow wszczynaiących się między *Grekami*, ktorzy w tym przekonaniu, że *Francuzi* narodom dobiiaiącym się wolności nie odmówią pomocy, iuż myślą o wskrzeszeniu narodu swoiego, dawney chwały iego, nauk oświecenia, kunsztow, i waleczności.

Tym sprawiedliwsza bydź się zdaie *Turkow* boiaźń i ostróżność, iż Republikanie kryiąc pod ciemną zasłoną los przyszły innych Prowincyi, pięć wysp *Weneckich* na siebie zaieli, *Corfu*, *Mauro*, *Cefalonia*, *Zante*, *Cerigo*, i wszystkie są zaludnione *Grekami*. Po większey części są to ludzie żeglugą bawiący się i w niey z doświadczenia doskonali; 150. kupieckich okrętow osadzić maytkami zdołaią. Morskie wóyska *Weneckie* z tąd naymocnieysze miewały wsparcie. Jarzmo *Włoskie* ciężkie im zawsze było i nieznośne znosili przecie po dziś dzień; teraz o starożytney wolności, o dziełach rycerskich. Przodkow swoich mowią z zachwyceniem, utrzymuiąc iż nieodrodnemi są ich potomkami. *Corfu* iest ze wszystkich wysp nayznacznieysza, kluczem była u *Wenetow* do *Adryatyckiey* odnogi; przez nią panowali morzom okolicznym, w obszernych iey portach mieściły się nayogromnieysze flotty Rptey. W kanale oddzielaiącym wyspę od *Albanii* okręta maią zupełne bespieczeństwo od wiatrow i nawalności.

z Londinu 4. Lipca z Gazety Berlińskiey.

Król Jmść przybywszy do *Weymouth* odprawił rewią, woysk stoiących w okolicach i zaczoł używać morskiey kąpieli. Sekretarz *Lorda Malmesbury Wesly* do *Lille* nie powraca; iechać mu kazano do *Indyi Wschodniey*, gdzie Sekretarski urząd sprawować będzie u *Lorda Mornington* brata swoiego. Admirał *Parker* surowie zabronił przymuszać maytkow *Amerykańskich* do służby *Angielskiey*. *Francuzi* codziennie wiele im statkow zabieraią. W *Gibraltarze* Generał O *Hara* dokończył nową batteryą o 60. armatach na samym końcu półwyspy, *pointe d' Europe* zwaney. *Francuzcy* i *Angielscy* Inżenierowie w tym się zgadzaią, że inaczey dobyć nie podobna twierdzy od lądu i morza niedostępney, jak burząc baterye na pomienioney półwyspie usypane, czego dokazawszy, woyska w tymże mieyscu na ląd wysadzone szturmować mogą do górnych fortifikacyi.

Z *Tanger* wiadomość odbieramy, że w *Cesarstwie Marokańskim* zapalona iest woyna domowa. *Cesarz Muley Soliman* z bratem swoim *Muley Taib* zprzymierzony na czele stotysięcznego woyska ruszyli przeciw trzeciemu bratu *Ben Dross* w mieście *Maroc* panuiącemu oświadczaiąc się z Tronu go zepchnąć. Co jesliby nastąpiło, wiele na tym straci *Hiszpania* zprzymierzona teraz z Xiążęciem uciśnionym. Do obozu *S. Rocha* spodziewaią się przybycia jedney diwizyi od armii *Włoskiey*; z wielu okoliczności miarkować można, iż *Hiszpani* zamyslaią bombardować *Gibraltar*. Załoga na przypadki gotowa wzmocnioną została woyskiem z nadbrzeżow *Toskańskich* zprowadzonym. Jeden z batalionow gwardyi królewskiey odebrał rozkaz do marszu. Według jednych popłynie do *Irlandyi*, gdzie lękaią się nowych rozruchow: twierdzą drudzy że iest przeznaczony na obronę wyspy *Jersey* którey *Francuzi* grożą wtargnieniem, maiąc w bliskości do 10. tysięcy regularnego woyska.

W Przygórku *Dobrey Nadziei* zupełna iest spokoyność, uskarżaią się kommendanci regimentow tam stoiących na wielką żołnierzy dezercyą. Na brzegu *Malabarskim Raja Cotjate* bunt podniosł przeciw Kompanii *Indyiskiey*, kilku *Angielskich* Officyerow i żołnierzy w bitwie poległo; odnieśliśmy zwycięstwo, pokóy przywrócono. Kongres *Amerykańskich* stanow jeszcze nie postanowił, co ma czynić z *Francuzami*. Tym czasem lud cały, mianowicie zaś handluiący codziennie narzekaią, na złamanie traktatow przez gwałtowny zabor okrętow swoich i towarow. Rozsądnieysi mniemaią, iż rząd wszelkich środkow użyć powinien do poiednania stron rozróżnionych, na co jesliby już nie zezwalał Direktoryat, *Amerykanie* wszystko łożyć gotowi będą na utrzymanie handlu, wolności, i honoru narodowego. Woynę wypowiadaiąc *Francuzi* stracą zapewne osady swoie w *Ameryce*: lecz taż sama woyna do upadku nachyli handel i przemysł mieszkańcow *Ameryki Północney*.

Trzey synowie *Xcia d' Orleans* sławnego w dzieiach rewolucyi *Francuzkiey* niedawno przybyli do *Baltimore*. Naystarszy był Generałem Infanteryi w armii Generała *Dumourier*, z nim zwyciężał, i uszedł za granicę. Młodsi kilkoletnie znosili więzienie w *Marselli*. Wypuszczeni na wolność, w *Ameryce Ziednoczoney* znaleźli nową Oyczyznę. Zwiedzaią teraz wszystkie iey Prowincye; życie prowadzą skromne i proste, stosując się do dzisieyszego stanu familii swoiey, którą ich Ociec z naywyższego stopnia zbrodniami pogrążył w przepaści klęsk i nieszczęść. W upadku strasznym, cnota, niewinność i dobre wychowanie zostały młodzieńcom; te im u ludu *Amerykańskiego* iednaią szacunek powszechny. Poznawszy stan Prowincyi składaiących Rptę, chcą ieszcze poznać narody pod nazwiskiem dzikich nam znaiome i graniczne. W *Boston* grać chciano Traiedyą pod titułem: *Smierć Ludwika* 16. Sprzeciwił się temu Konsul *Francuzki*; niewiadomo iaką dal iemu rząd nasz odpowiedź.

z Paryża 4 Sierpnia z Gazety Frankfortſkiey.

Z powſzechnym ukontentowaniem ludzie umiarkowani i cnotliwi ſłuchali mówiącego Obywatela *Carnot*, który iako Prezyduiący w Direktoryacie obchodził uroczyście pamiątkę wolności narodowi przywróconey w d. 28 Lipca r. 1794 przez śmierć *Tyranna Robertſpierrá*: „*Francuzi*! rzekł, 14 Lipca święciliśmy
„pamiątkę obalenia despotizmu dziedzicznego;
„dziś wſpominamy uroczyście upadek *tyrannii*
„*tyſiąckroć nad inne obrzydliwſzey*. Ten co
„wśrod okrutnie panował 15 mieſięcy nie miał
„za ſobą ani zacnego urodzenia z przodkow
„króluiących wiekami, którym czas i wielo-
„rakie zaſługi iednaią narodow miłość, ſzacu-
„nek i wierność; ani też świetnych umyſłu
„przymiotow, które blaſkiem ſwoim rażąc
„oko patrzących pociągaią ſerca, i iarzmo
„podległości czynią lekkie. Wolności! Re-
„publikantſkie uroczyſtości, wſzyſtkieśmy to-
„bie święte mieć chcieli; dziſieyſza tobie ſię
„należy ſpoſobem ſzczegulnieyſzym; twoim
„ieſt zaſzczycona imieniem, ponieważ w dniu
„dziſieyſzym przed trzema laty ciebieśmy po-
„znawać zaczeli: Aż do oney epoki ſzczęśli-
„wey byłaś ſtraſzydłem krwią zbroczonym;
„a tyrannow 28 Lipca upadłych ten był grzech
„naywiękſzy, iż wolność ohydzić chcieli
„przed światem, gdy pod ley imieniem wpro-
„wadzili do narodu panowanie rozwiązłości,
„ſwawoli, łotrowſtwa, ſtrachu i śmierci.

„*Francuzi*! nie chcę w dniu świętym i
„weſołym ſerc waſzych zasmucać wylicza-
„niem nieſkończonych klęſk i nieſzczęść pod
„któremi narod upadał za rządow *Jakóbiń-*
„*ſkich*. Od początku do końca tyrannii pod
„haſłem ludu, lud wytępiali; pod haſłem wol-
„ności, anarchią, rozpuſtę i nie wſtyd publi-
„czny, ſzpiegowanie, taiemne oſkarżenia, o-
„krucieńſtwo nieludzkie, przeiſtoczyli w cno-
„ty obywatelſkie; pod haſłem równości praw
„i ſwobod, wprowadzili zdzierſtwo i cudzey
„własności chciwość, niſzcząc tym tym ſpo-
„ſobem, handel, przemyſł, i doſtatki narodo-
„we, pod haſłem rozumu, wygnali z kraju
„oświecenie, kunſzta i nauki; powſtaiąc na
„zadawnione przesądy okryli wzgardą mo-
„ralność i cnotę; zgasili wrodzone ludziom
„i naymilſze ſkłonności; umilkły przed ich
„obliczem litość, wſtydliwość, miłość Oycow-
„ſka ſynowſkie przywiązanie, fałſzywa zaś i
„dzika filozofia ſkruſzyła wſzyſtkie ogniwa
„ludzkiego ſpołeczeńſtwa, przyiaźń, wdzię-
„czność, zgasiła nawet w ſercach nadzieię
„losow ſzczęśliwſzych w przyſzłym życiu
„wywracaiąc religią, która osładza nam
„goryczę, i drogę z innych względow cier-
„niſtą kwieciem uściela.

„W tych czasach opłakanych Rplta w
„armiach znalazła przytulenie, do obozow
„ſtrapiona ludzkość uciekła, waleczni rycerze
„wieńcząc Oyczyznę laurem niezwiędłym,
„kryli przed światem domowe u nas zbro-
„dnie, triumfy naſzych obrońcow były tak
„liczne, tak świetne; jaśniała w nich cier-
„pliwość, i poświęcenie ſię dla Rpltey tak
„nieokreślone, iż to tylko jedno w potomnych
„dziełach może, jeśli nie wygładzić, zmniey-
„ſzyć przynaymniey ochydę rewolucyi. Lecz
„dokończmy wspominać zbrodnie i klęſki, któ-
„re już więcey do narodu nie powrócą, ob-
„chodząc wesoło dzień nad inne nayſzczę-
„śliwſzy, który nam łzy otrzeć pozwolił. Pa-
„miątka jego nigdy daremną nie będzie. Przy-
„wodząc na myśl tyrannią, trudno żeby oby-
„watel nie wspomniał oraz nagłego jey upad-
„ku. Z tąd weźmie naukę człowiek ambitny,
„jaki los tyrannow czeka nawet ſzczęśliwych.
„Prawdziwi zaś Rpltey przyiaciele poznaią,
„że z *fakcyami* kray ſzarpiącemi nie można
„wchodzić w ugodę, ani też iedną z nich
„niſzczyć za pomocą drugiey. Całość Oy-
„czyzny polega na jedności wſzyſtkich oby-
„watelow, cnocie, ſprawiedliwości, i konſti-
„tucyi roku trzeciego.

Liſt z *Mediolanu* odebrany czyni nadzieię bliſkiego pokoiu między *Francyą i Cesarzem*. Pokoy, ſą onego ſłowa z *Auſtryackim Domem* podobno będzie podpisany, wprzód nim to pismo przyidzie do *Paryża*. Od dni 15 nagle w diwizyach armii *Włoſkiey* uſtały woienne przygotowania; naſtąpiło to wraz po wyiezdzie Generała *Clarke* do *Udine*, gdzie miał dzieło dokończyć z Pełnomocnikami *Cesarſkiemi*. Z dawna już głoſił *Buonaparte*, iż ſam wyiedzie do *Udine*, iak tylko pewne wiadomości nadeydą. Przybiegł naoſtatek długo oczekiwany Kuryer; Generał *en Chef* liſt otwieraiąc nie zataił radości ſwoiey; pierwſze to ieſt zdarzenie, w którym z twarzy iego coś można było wyczytać. Oświadczył natychmiaſt, iż uda ſię po chwili na mieysce kongreſſowi przeznaczone, zaniechawſzy luſtrowania armii ſwoiey, iak był przedſięwziął. Przed wyiazdem roſkazał gotować wſpaniałe podarki dla miniſtrow *Auſtryackich*; Kleynoty *Rzymſkie* na to będą obrócone. Kazał też bić medale podaiąc pamięci nieśmiertelney ſwoie zwycięztwa, ſtawiać bramy triumfalne, do uroczyſtego obchodu woyny zakończoney, na co wielkie przygotowania czynić zaczęto.

Zgoda i iednomyślność przynaymniey pozorna teraz ieſt między ſtronami przeciwnemi; boiaźń i rowne z obu ſtron niebespieczeńſtwo to ſprawiły. Direktoryat lękał ſię ſprawiedliwie, ażeby ſamo imie władzy prawodawczey nie uczyniło wrażenia nad ludem iey ſłuchać nawykłym; Oppozycya w radach nie mniey ſię obawiała żołnierzy, odbieraiących, żołd, awanse, nadgrody, karę, i roſkazy od władzy wykonawczey. Oppozycya ſtawi na czele Generała *Pichegru*; Republikanci gorliwi zwycięzcę *Włoſkiego*. Ludzie zaś rozsądni mniemaią, że ani *Pichegru* ſprzyia roialiſtom, ani też *Buonaparte* ślepo iść zechce za natchnieniem zapalonych przyiacioł Konſtitucyi. Żaden z nich zapewne ćmić nie będzie chwały nabytey wznieceniem woyny domowey. Jedni na tey niezgodzie zyſkać coś mogli *Jakobini*; lecz i tych upadły nadzieie; nikt iuż pracować niechce około wſkrzeſzenia tyrannii obmierzłey narodowi.

Odebrane teraz liſty pokazuią, iakim du-

chem tchnie *armia Włoſka*. W czaſie obiadu w *Mediolanie* d. 14 Lipca General *Berthier* pił zdrowie: niech Direktoryat zniſzczy Kontra rewolucyonſtow, ktòrzy śmieią obiawiać zamyſły niezbożne. Zołnierz w bitwach zeſtarzały i ranami okryty: powtórna emigracya z Oyczyzny Emigrantow. General *Lannes*: Zniſzczenie wſzyſtkich klubow; nieprzyiaciele Oyczyzny pragną ieſz ze rewolucyi; niech krew pomordowanych patriotow, na nich ſpadnie. General *Ney*. Jedność żołnierzy Republikanſkich. Niech giną Nieprzyiaciele Oyczyzny, a ieśli tego trzeba, niech armie raz ieſzcze o wolność dobiiaią ſię orężem. Diwizya *Maſſeny* w piśmie do Rady przeſłanym. Droga do *Paryża*. powiada, nie ieſt trudnieyſza dla nas od *Wiedeńſkiey*. Otworzemy ią orężem Republikanie, wierni Oyczyźnie i wolności, bronić iey duſzą i życiem przyſięgamy: a nieprzyiaciele niech zawczasu o ſobie myślą.

Dzień 15. tego mieſiąca przeznaczony jeſt na zgromadzenie Duchowieńſtwa *Francuzkiego*. Powiadaią iż Patryarchą Kościoła obrany będzie *Sieyes* albo też *Gregoire* Biſkup Konſtitucyiny. Direktoryat pozwalił plan zniesienia obſzernego ogrodu przy pałacu *Xiążąt d' Orleans* który nazywano Królewſkim. Wydane ſą rozkazy budowania na tym mieyscu wielu domow. O zbliżaniu ſię do ſtolicy woyſk rozmaitych wiele mówią do tych czas, żadne nie weſzły do *Paryża* niektóre do *Breſt* pociągnęły, inne do *Renu* lub *Niderlandu* powracaią, nieprzyiaciele Direktoryatu chcieliby rzecz całą ſądownie roztrząsać; lecz rozsądnieysi ludzie, z tych nawet co do *Oppozycyi* należą, pragną ten przypadek zagrzebać w niepamięci. O negocyacyach w *Lille* nic nie wiemy. Wiele teraz zależy na Flotcie *Hiszpańſkiey*, jesliż nadspodziewanie z *Cadix* wyſzedłſzy odnieść zdoła zwycięſtwo nad Admirałem *Jervis*, zniknie nadzieia prędkiego pokoju. Direktoryat, który według powſzechnego rozumienia, ſkłaniał ſię niechętnie do traktatu, znaydzie w powodzeniu zprzymierzeńcow Rpltey pozorną przyczynę przedłużenia woyny.

z Cadix 14. *Lipca z Gazety Berlińſkiey.*

Eſkadra w porcie naſzym uzbroiona ſtoi tylko na jedney kotwicy podnieść ją zawſze gotowa na pierwſze haſło i wyniść pod żagle Port naſz i miaſto otoczone ſą do koła bateryami nowo usypanemi z nieſłychaną prędkością, i 100. bliſko ſtatkow, które nieprzyiacielſkim zbliżyć ſię do brzegow i bombardowanie rozpoczynać nie dozwalalą. Officyerowie, żołnierze i maytkowie pokazuią niezwykłą dotąd ochotę i pilność w pełnieniu danych roſkazow. Wiele rozumieiąc o talentach militarnych Admirała *Maſsaredo* zupełną w nim ufność położyli. Poſtawione już ſą piece na rozpalanie kul ogniſtych. Cichość i porządek w mieście tak wielki, jakbyśmy w pokoju zoſtawali. Odpor waleczny którego w attakach poprzedzaiących doznał nieprzyiaciel, klęſka którą ponioſł w bombardyerſkich ſtatkach, odiely mu snadź ochotę Lekka eſkadra która dotąd ſtała w ſamym uyiściu portu naſzego, podnioſła kotwicę i do głòwney Flotty ſię przyłączyła.

z Madritu 22. *Lipca z Gazety Berlińſkiey.*

Przez nadzwyczaynego kuryera dziś odbieramy wiadomość pomyslną z *Cadix*, iż *Anglicy* zoſtali naoſtatek przymuſzonemi odſtąpić pomienionego portu, który przez trzy bliſko mieſiące trzymali w opasaniu. Chcąc zaś prędzey nam z oczu zniknąć, liny przeciowſzy kotwice nawet porzucili. Flotta *Hiszpańſka* pod kommendą Admirała *Maſsaredo* licząca 28 okrętow liniowych i wiele Fregat wiatrem pomyslnym wyſzła pod żagle, we wſzyſtko należycie opatrzona, ścigaiąc uchodzących nieprzyiacioł. Spodziewamy ſię wkrótce z tamtąd odbrać wiadomość pomyslnieyſzą. Nic nie mówią o *Tulońſkiey* eſkadrze; domyslaią ſię niektòrzy, iż *Lord S. Vincent* oſtrzeżony o jey ukazaniu ſię w cieśninie *Gibraltarſkiey* opuścił *Cadix* zapobiegaiąc ziednoczeniu dwóch Flot zprzymierzonych. Trudno dać inną przyczynę śpieſznego uſtępu. Jakożkolwiek jeſt, Flotta naſza *Francuzkiey* może przybyć na ratunek, będąc zwłaſzcza w takiey z ſobą bliſkości.

z Rzymu 22 *Lipca z Gazety Frankfortſkiey.*

Wyiechali do *Paryża*, dni temu kilka, *Francuzcy* Kommiſſarze odarłſzy miaſto naſze z przednieyſzych ozdob, nad których utworzeniem *Grecki i Włoſki* guſt i geniuſz tyle wiekow pracował. Naypięknieyſze obrazy, posągi, ſtarożytne zabytki iuż ſię przenioſły w odległe kraie. Nie wſzyſtko iednak nam zabrano. *Rzym* bydź nie przeſtanie, iak był dotąd, miaſtem gdzie wyzwolonych nauk i kunſztow czciciele znaydą wzory do naśladowania doſkonałe. Znośna przecie byłaby ſtrata rzeczy naymilſzych, gdybyśmy przynaymniey dawnieyſzą w kraiu ſpokoyność i prawom poſłuſzeńſtwo zachowali. Wſzyſtko teraz dziwnie pomieſzano. Spiſki częſte ſzemrania głośne, nowych odmian lękać ſię każą. *Pignatelli* nowy Poseł *Króla Jmci Dwóch Sicilii u ſtolicy Apoſtolſkiey* tu przybył.

z Mediolanu 29 *Lipca z Gazety Berlińſkiey.*

Nie wiemy kiedy General *Buonaparte* ztąd wyiedzie do *Udine*; teraz głoſzą, że pokoiu wſzyſtkie warunki ſą iuż umòwione; idzie więc tylko o ich podpisanie i ogłoſzenie, którego tak dawno, tak ciekawie, i tak późno czekamy. Zawczora Direktoryat *Cisalpińſki* pierwſze miał poſiedzenie publiczne: tam *Visconti* odbierał uroczyście liſty wierzytelne, iako naſz Ambaſſador u *Rptey Francuzkiey*; *Xiążę*, dziś Prezydent *Serbelloni* miał mowę z tey okoliczności. Między mieſzkańcami kraiow *Weneckich* orężem *Francuzkim* zaiętych wielka panuie niezgoda: różnią umyſły *polityczne opinie*. Siedmiu Parafii obywatele znać niechcą rządu Demokratycznego: nie wyſłali nawet Reprezentanta, którego z pośrzodka ich mianował i wybrał General *Francuzki*, zalecaiąc mu iachać do *Vicenza*. Ztąd przyſzło do ſtraſznego krwi przelania.

N^RO 94.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 25. SIERPNIA ROKU 1797. W PIĄTEK

Dokończenie artykułu z Mediolanu.

Dwa tyſiące *Francuzow* ruſzono z *Vicenza*, 3 tyś. z *Baſſano* dla nakłonienia ſiedmiu parafii do przyięcia rządu nowego. Ludzie wieyscy nie dali ſię tym zaſtraſzyć: ſtoczyli bitwę d. 2n. i Republikantow z klęſką odparli. Nadeſzły *Francuzom* poſiłki: nowe bitwy, nowe krwi rozlanie: Republikanci nakoniec odnieśli zwycięztwo, i ſpokoynosć przywrócili.

Rząd naſz za poprzedniczym zezwoleniem Generała *Buonaparte* przyioł uroczyście trzy *Legacye Papiezkie* do wiecznego związku i iedności z *Rptą Cisalpińską*. Zatym Obywatel Contarini rodem z *Ferrary* zoſtał mianowany piątym Direktorem. Generał *Massena* niedawno tu wezwany od Generała *en Chef*, nazaiutrz odiechał z taiemnym iak mowią zleceniem. *Król Jmć Sardyński* przyznał niepodległość naſzą. O ſtanie wnętrznym Państw iego nie wiemy co ſądzić mamy. Pisano nie raz iż bunt na wielu mieyscach wybuchnoł: później donaſzano o uśmierzeniu wſzczętych rozruchow. Trudniey ieſzcze zgadnąć przyczynę roſkazow od Miniſtra policyi po całym kraiu rozeſłanych: Zważaiąc, powiada, okoliczności, w których ſię dziś znayduie *Piemont*, dla bespieczeńſtwa publicznego przykazuię, ażeby odtąd żaden z tamtąd człowiek do kraiow Rptey wpuſzczany nie był bez moiego pozwolenia, aż do nowych rozkazow; *Piemontczykowie* zaś po 23 Lipca przybyli, z *Mediolanu* w dniu iednym, z całego Państwa w 3 dniach uſtąpić powinni. Ktoby ich do ſiebie przyimował, ſurowie karany będzie.

Buonaparte tymczasowy naſz prawodawca, gdyż reprezentantow narodowych dotąd nie mamy, wiele praw ſam napisawſzy, wyznaczył, iak wiadomo 4 Deputacye, które mu przynoſzą proiekta do uſtaw nowych. Niektóre z nich przyioł i potwierdził; zciągaią ſię do ſukceſſyi, podziału maiątkow, teſtamentow, i małoletności: ta kończyć ſię będzie w roku życia 20. Powiadaią, że między warunkami pokoiu umówionemi w *Montebello i Udine* znayduie ſię uſtąpienie *Cesarzowi Jmci*, oprócz *Iſtryi i Dalmacyi*, Prowincyi *Friul*, *Marchii Treviso*, i *Werony*; los pozoſtałych kraiow *Weneckich i Mantui* dotąd niewiadomy.

W *Genui* ſpokoyność publiczna d. 22 pomieſzaną zoſtała. Lud mniemaiąc, iż Direktorowie *Banku S. Jerzego* chcieli arendować ſolny podatek znaiomemu lichwiarzowi *Creſta*, licznie zgromadzony, poſzedł do pałacu, narzekaiąc na ten rządu poſtępek. Direktorowie koniec uczynili rozruchom, oświadczaiąc ſię uroczyście, iż o tym nigdy nie myślili, o co lud ich obwiniał.

z *Wenecyi* 28. *Lipca z Gazety Frankfortſkiey*

Od kilku dni Obywatele *Dandolo i Giuliani* nie bywaią na poſiedzeniach *municipalności* naſzey, nieukontentowani, że więkſzość głosow zdaniu ich zawſze przeciwną była. Dziękować winniśmy tym mężom *Wenetowie* za oddalenie ſię od obrad publicznych; ſą teraz nierównie mniey burzliwe, gdyż między zapalonemi gorliwością pierwiaſtkową *Demokratami* oni pierwſze mieysce trzymaią. Mieli wielu podobnych ſobie, lecz ci po czaſie przynaymniey roſtropni, nauczywſzy ſię z doświadczenia, jak mało uſzczęśliwiła narod rewolucya niedawno pożądana, widzą dziś, co rozumieć o niey przyſtoi. Stygnie też w młodzieży naſzey ochota zaciągania ſię do gwardyi narodowey, i ćwiczenia ſię w rzemieśle woiennym. Sprawiła to boiaźń oddalenia ſię od familii i zabaw mieyſkich jakiemi z dawna ſłynie *Wenecya*. Zatrwożyła każdego wiadomość nadeſzła, iż 500 ludzi z *Vicenza* tyleż z *Padwy* roſkaz odebrało ciągnąć do *Mediolanu*.

Armia *Auſtryacka* ſtoiąca wzdłuż granic naſzych codziennie odbiera znaczne posiłki. *Francuzi* z drugiey ſtrony zaięte przez ſię twierdze wzmacniaią, właśnie jakby zagaienia nowey kampanii byli bliſkiemi. Od 6. tyg dni śpieſznie pracuią około naprawienia *Mantui*. magazyny w mieście tak ſą wielkie, iż na kilka lat oblężoney załodze wyſtarczyć mogą. Teraz rozkazano znosić wſzyſtkie domy które w roku przeſzłym rozebrane na nowo budować zaczeli mieſzkańce za linią fortifikacyi. *Palmanuova* póki była dzierżawą *Wenetow*, od *Auſtryakow* w Marcu osadzona dni nawet kilku wytrzymać nie mogła zwycięſkiey armii, dziś ią widziemy równą twierdzom nayogromnieyſzym. w podobnym ſtanie jeſt *Peschiera*. Do *Werony* przesłano wiele artilleryi, do *Ferrary* armat wielkich 40.

Bez względu na tak ſtraſzną do nowey woyny gotowość, wſzyscy powſzechnie ſpodziewaią ſię prędkiego pokoju; który ma bydź podpisany za powrotem z *Wiednia do Udine Margrabi de Gallo*. Do pomienionego miasta przyſzła już część ekwipażow Generała *Buonaparte*.

Generał pomieniony pisał do rządu tymczasowego w *Genui*, uſkarżaiąc ſię na obelgę wyrządzoną pamiątce ſławnego męża *Jędrzeia Doria* Fundatora i zbawcy Rplty. Odpiſali Demokratowie, iż posąg jego zwalony zoſtał, przeto że *Doria* ſprzyiał *Ariſtokracyi*; jednak w czasie ſpokoynieyſzym za wielkie zaſługi jako Admirałowi i zwycięzcy nowy *monument* wdzięczni Genueńczykowie poſtawią. Poseł naſz w *Mediolanie Scilla Bataglia* do tych czas nie powrócił. Przyiaźń łączy tego człowieka z Generałem *en Chef*. Szacował obywatela *Weneckiego Buonaparte*, gdy jeſzcze nikt w *Europie* nie pomyslił ani przewidział wielkich odmian które teraz ſię ſtały u nas, ſłychać że dziś obydwa wſpólnie pracuią nad wielkim planem odrodzenia całey ziemi *Włoſkiey*. Tenże *Bataglia* przyſłał *municypalności* naſzey opisanie *federacyi Mediolańskiey*. Direktoryat *Cisalpinſki* wſtąpiwſzy na wynieſiony amfiteatr, pokazał ludowi konſtitucyą, czytał z niey 3. pierwſze artikuły, i zaprzyſiągł. *Buonaparte* nie miał zaiſte nad ten dnia w całym życiu pięknieyſzego. kędy ſię obrócił, witały go liczne woyſka i tłum ludu z uſzanowaniem i radością, wſzyſtkich obywatelow i żołnierzy ſerca i oczy ku niemu były zwrócone. Na triumfalney bramie był proſty napis: *Narodowi Francuzkiemu wdzięczny lud Cisalpiński*. Direktoryatu Prezydent *Serbelloni* w mowie ſwoiey opisywał wolność roſtropną chwałę i cnoty przodkow, potrzebę wſtępowania w ich ślady: wspomniał coś o *Scewoli, Catonie* &c. Naybardziey ſię każdemu podobało porównanie naſzego zwycięzcy z *Scipionem Afrikanem ſtarſzym*, który u podbitych przez ſię *Hiszpańskich* narodow na wdzięczność i błogosławieńſtwo zaſłużył.

z Frankfortu 7. Sierpnia.

Odebraliśmy wczora z *Manheimu* liſt w treści naſtępuiącey. Dziś rano przybył do *Schwetzingen* głównoy kwatery *Auſtryackiey* nadzwyczayny Kuryer z naypomyślnieyſzą wiadomością, iż pokoy oſtateczny między *Cesarzem Jmścią i Rplitą Francuzką* podpisany zoſtał i zawarty. Monarchia Auſtryacka w nadgrodę uſtąpionego *Niderlandu i Lombardyi* bierze lądowe Prowincye *Weneckie* po rzekę *Oglio*, *Mantua* także dawnemu Panu jeſt zwrócona. Inne warunki nie wiadome.

z Leydy 8. Sierpnia.

Dnia dziſieyſzego we wſzyſtkich 125. powiatach, na które Rplta *Batawow* jeſt podzielona, lud zebrany na pierwiaſtkowe zgromadzenia, daie głosy za przyięciem lub odrzuceniem nowey Konſtitucyi. Ci którzy pragną koniec położyć *anarchii* uſtanowieniem iakiegożkolwiek rządu w narodzie, pochlebiaią nam podobno dziś ſłabym, i na politycznéy ſzali ważącym nie wiele, rozumiejąc, iż od poſtępku naſzego pomyslny koniec negocyacyi w *Lille* rozpoczętych, pokoy nakoniec zawiſł *Europeyski*. *Graf Cabarrus* Poseł Pełnomocny Króla Jmści *Katolickiego* przyiechał do *Hagi*. Okręt z *Indyi Wschodniey* przybyły pomyslną wiadomość przywiozł o ſtanie teraznieyſzym pozoſtałych nam osad w tey części świata. *Batawia* wſzyſtkich ſtolica przeciw napadnieniu *Anglikow* ubespieczoną zoſtała przez Eſkadrę *Francuzką* Admirała *Sercey*, który w tamtych ſtronach wiele bogatych okrętow zabiera nieprzyiacielowi. Monarcha też wyspy *Sumatra* niechcąc z *Anglikami* sąſiadować, Gubernatorowi oſi rował 30 tyś. żołnierza na obronę *Batawii* w przygodzie. W magazynach mieyſkich znayduie ſię towarow należących do kompanii lub osob prywatnych, za 50 millionow złotych Holl. Flotta naſza ſtoi dotąd w *Texe*, i nie wiemy jak prędko wiatry przeciwne pozwolą Admirałowi *de Vinter* wynieść pod żagle.

z Wetzlar 6. Sierpnia z Gazety Frankfortſkiey.

Generał *en Chef Hoche* powrócił do miaſta naſzego z małżonką ſwoią. Dnia 10 Rzeczypospolitey... blisko nie obchodzić będą święto doroczne z wielką wſpaniałością; kray między *Renem i Niddą* leżący ma ſię przyłożyć do wydatkow na to potrzebnych. Z każdego regimentu iedna kompania na tey uroczyſtości znaydować ſię powinna. Przybywa tu codziennie wielu Generałow *Francuzkich* i Officyerow od Generał Sztabu. Armia *Sambry i Mozy* niedawno zupełnie ruſzona z ſtanowiſk ſwoich, w krótce do nich powróci. Generał *Hoche* powiedział, iż za dwa naydaley mieſiące woyſka *Francuzkie* na brzegu prawym *Renu* znaydować ſię nie będą.

z Neuwied 4. Sierpnia z Gazety Courier du Bas-Rhin.

Przez kilka nocy oſtatniego tygodnia po wſzyſtkich wſiach i miaſtach *Niemieckich* które ſię znayduią w kraiu zawoiowanym przez *Francuzow* na lewym brzegu *Renu*, rozrzucano drukowane kartki zachęcaiące mieſzkańcow, ażeby ſię domagali uſilnie przyłączenia tych Prowincyi do Rptey. Dziełem to ieſt *Klubiſtow* niegdy *Moguntskich*, którzy ten iuż iedyny środek znaleźli na wprowadzenie rewolucyi do kraiow odartych ze wſzyſtkiego. Lecz *Niemcy* doświadczeniem nauczeni, niechcieli *Włochow* naśladować, którzy ſwoiey porywczości po czaſie żałuią.

z Ratisbony 1 Sierpnia z Gazety Frankfortſkiey.

Pełnomocni Xiążąt Rzeſkich Poſłowie kończą iuż oświadczać zdanie ſwoie względem rozpoczęcia negocyacyi o pokoy z *Francuzami*. Wyiąwſzy kilka głosow, iednomyślne wſzyſtkich ieſt życzenie, ażeby *Cesarz Jmć* rzecz całą na ſiebie przyiąć raczył. Mówią iż 4. tyś. woyſk *Auſtryackich* w mieście naſzym ſtać będzie załogą; w okolicach zaś ma bydź wytknięty obóz na 10 tyſięcy.